

Briuselis, 2018 01 17
COM(2018) 24 final

2018/0008 (NLE)

Pasiūlymas

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų

(Tekstas svarbus EEE)

{SWD(2018) 14 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

• Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Europos visuomenėje ir ekonomikoje esama daug svarbių skaitmeninių ir technologinių inovacijų, taip pat darbo rinkos ir demografinių pokyčių. Daugelio dabartinių darbų prieš dešimtmetį dar nebuvo, o ateityje atsiras daug naujų užimtumo formų. Baltojoje knygoje dėl Europos ateities¹ Komisija pabrėžia, kad „tikėtina, kad dauguma šiandienos pradinukų ateityje dirbs naujų rūšių darbą, kuris dar neegzistuoja“ ir tam „reikės telkti didžiules investicijas į įgūdžius ir iš esmės pertvarkyti švietimo ir mokymosi visą gyvenimą sistemas“.

Švietimu ir mokymusi galima iš dalies pasiekti, kad daugiau žmonių gautų tinkamą darbą, geriau tenkintų tų įgūdžių, kurių reikia ekonomikai, poreikius ir didintų Europos atsparumą. Atsižvelgiant į sparčią technologijų pažangą ir su ja susijusius darbo vietų pobūdžio ir keliamų reikalavimų pokyčius, mokymasis visą gyvenimą turi būti grindžiamas tvirtomis pramonės, švietimo ir mokymo ir mokymosi aplinkos sąsajomis ir sinergija. Prie tokių realių turi prisitaikyti ir švietimo ir mokymo sistemos. Visų pirma, jau nebepakanka suteikti jauniems žmonėms nustatyto įgūdžių ar žinių rinkinio; jie turi būti atsparūs, turėti daug įvairių gebėjimų ir mokėti prisitaikyti prie pokyčių². Tad žmonėms visais gyvenimo etapais įgyjant naujų ir aktualesnių gebėjimų mokymosi visą gyvenimą poreikis ir vertė dabar dar akivaizdesni nei bet kada iki šiol.

2017 m. kovo 25 d. Romos deklaracijoje 27 valstybių narių, Europos Vadovų Tarybos, Europos Parlamento ir Europos Komisijos vadovai įsipareigojo sukurti „Sąjungą, kurioje jauni žmonės įgyja geriausią išsilavinimą bei gauna geriausią mokymą ir gali studijuoti bei rasti darbą visame žemyne“³.

Mūsų visuomenė ir ekonomika labai priklauso nuo išsilavinusių ir gabių žmonių. Tokie gebėjimai, kaip kūrybiškumas, kritinis mąstymas, iniciatyvumas ir problemų sprendimas, atlieka svarbų vaidmenį sudėtingoje ir kintančioje dabartinėje visuomenėje. Diskusijoms skirtame dokumente dėl globalizacijos suvaldymo pripažįstama, kad visuomenei, kuri tampa vis judesnė ir labiau skaitmeninė, reikia naujų mokymosi būdų ir lankstesnių mokymo ir švietimo modelių, o Diskusijoms skirtame dokumente dėl socialinio Europos aspekto pabrėžiama, kaip svarbu turėti tinkamų įgūdžių ir gebėjimų rinkinį siekiant išlaikyti gyvenimo standartus Europoje⁴. Klimato kaita ir riboti gamtiniai ištekliai, ekonominė ir socialinė nelygybė reiškia, kad vykdant bet kokią veiklą būtina galvoti apie darnų vystymąsi⁵.

Kaip aiškiai pažymėta Komisijos komunikate „Europinės tapatybės stiprinimas per švietimą ir kultūrą“⁶, Europos švietimo erdvė turėtų paskatinti besimokančių asmenų, švietimo specialistų ir švietimo ir mokymo įstaigų bendradarbiavimą ir judumą. Visoms valstybėms narėms vienodai svarbu visapusiškai išnaudoti švietimo ir kultūros potencialą, skatinantį darbo vietų kūrimą, socialinį teisingumą bei aktyvų pilietiškumą ir padedantį patirti visą

¹ Europos Komisija (2017). Baltoji knyga dėl Europos ateities, https://ec.europa.eu/commission/white-paper-future-europe-reflections-and-scenarios-eu27_en.

² Baltoji knyga dėl Europos ateities, 1-ma išnaša.

³ 2017 m. kovo 25 d. Romos deklaracija, <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/03/25-rome-declaration/>.

⁴ Žr. Europos Komisijos (2017) diskusijoms skirtą dokumentą dėl globalizacijos suvaldymo, https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-harnessing-globalisation_en.

⁵ EPSC strateginės pastabos (13/2016) „Darbo ateitis“; 2010 m. lapkričio mėn. Tarybos išvados dėl švietimo tvariam vystymuisi, https://ec.europa.eu/epsc/file/strategic-note-13-future-work_en.

⁶ Komisijos komunikatas „Europinės tapatybės stiprinimas per švietimą ir kultūrą. Europos Komisijos įnašas Geteborgo vadovų susitikime, 2017 m. lapkričio 17 d.“, [COM\(2017\) 673](#).

Europos tapatybės įvairovę. Taip atsiliepiama į padidėjusį judumą Europos darbo rinkose, poreikį daugiau investuoti į kalbų mokymąsi ir gebėjimų ugdymą skaitmeninių technologijų, verslumo ir gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (angl. STEM) srityse. Imdamasi paskesnių veiksmų Europos Vadovų Taryba 2017 m. gruodžio mėn., be kita ko, paprašė apsvarstyti priemones, kuriomis siekiama spręsti su skaitmenine transformacija, kibernetiniu saugumu, gebėjimu naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir dirbtiniu intelektu susijusių gebėjimų problemas ir patenkinti poreikį švietimo ir mokymo srityje taikyti įtraukų, mokymąsi visą gyvenimą skatinantį ir į inovacijas orientuotą požiūrį⁷.

Visiškai priešingai šioms tendencijoms, iš naujausių EBPO PISA tyrimo duomenų matyti, kad vienas iš penkių Europos Sąjungos (ES) moksleivių prastai skaito ir menkai išmano matematiką ar gamtos mokslus⁸. Nerimą kelia tai, kad 2012–2015 m. prastai besimokančių mokinių ES dar padaugėjo. Šalyse, dalyvavusiose EBPO 2012 m. Suaugusiųjų gebėjimų tyrime (PIAAC), 4,9–27,7 proc. suaugusiųjų raštingumas yra žemiausio lygio, o 8,1–31,7 proc. suaugusiųjų itin prastai skaičiuoja⁹.

Be to, 44 proc. ES gyventojų turi menkus skaitmeninius gebėjimus, o 19 proc. jų apskritai neturi¹⁰, nepaisant to, kad technologijų ir skaitmeninių pokyčių sparta daro didelį poveikį mūsų ekonomikai ir visuomenei. Sparti skaitmeninė ekonomikos transformacija reiškia, kad beveik visose darbo vietose ir apskritai visuomenėje dabar reikia tam tikrų skaitmeninių gebėjimų. Dabar skaitmeniniai gebėjimai tokie pat svarbūs, kaip mokėjimas skaityti ir skaičiuoti, tad Europai reikia skaitmeninių gebėjimų turinčių žmonių, kurie gali ne tik naudotis tomis technologijomis, bet ir būti novatoriais ir lyderiais jas naudojant.

Pirmasis Europos socialinių teisių ramsčio principas – teisė į kokybišką ir įtraukų švietimą, mokymą ir mokymąsi visą gyvenimą¹¹. Neturint gebėjimų, būtinų norint sėkmingai dalyvauti visuomenės gyvenime ir darbo rinkoje, kyla didesnis nedarbo, skurdo ir socialinės atskirties pavojus. Tai kliudo integraciniam ir tvariam augimui, taip pat pramonės konkurencingumui ir gebėjimams diegti inovacijas. Kaip matyti iš mokslinių tyrimų, pagrindinių raštingumo, mokėjimo skaičiuoti ir skaitmeninių gebėjimų gerinimas yra glaudžiai susijęs su didesnio bendrųjų gebėjimų spektro plėtojimu; tai ypač pasakytina apie asmeninį tobulėjimą ir mokymosi gebėjimų ir pilietinių gebėjimų ugdymą¹².

2006 m. Europos Parlamentas ir Taryba priėmė rekomendaciją dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų¹³. Joje valstybėms narėms rekomenduota į mokymosi visą gyvenimą strategijas įtraukti visiems užtikrintiną galimybę įgyti bendruosius gebėjimus. Pridėtuose Europos bendrųjų gebėjimų orientaciniuose metmenyse apibrėžti gebėjimai, kurių reikia kiekvienam žmogui, kad galėtų realizuotis ir tobulėti, įsidarbinti, dalyvauti visuomenės gyvenime ir būti aktyvus pilietis. Valstybės narės kvistos taikyti šiuos metmenis siekiant užtikrinti, kad pirminio švietimo ir mokymo sistemoje visiems jaunuoliams būtų suteikta

⁷ 2017 m. gruodžio 14 d. Europos Vadovų Tarybos išvados, [EUCO 19/17](#).

⁸ EBPO (2016), 2015 m. PISA tyrimo rezultatai, <https://www.oecd.org/pisa/pisa-2015-results-in-focus.pdf>; Europos Komisija (2016). 2015 m. PISA: „EU performance and initial conclusions regarding education policies in Europe“, https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/pisa-2015-eu-policy-note_en.pdf.

⁹ Europos Komisija (2016). Švietimo ir mokymo stebėsenos biuletenis, p. 81, http://ec.europa.eu/education/sites/education/files/monitor2016_en.pdf.

¹⁰ Europos Komisija (2017). 2017 m. Skaitmeninės darbotvarkės rezultatų suvestinė, <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-scoreboard>.

¹¹ Komisijos komunikatas dėl Europos socialinių teisių ramsčio sukūrimo, [COM\(2017\)250](#).

¹² EBPO (2015), *Skills for Social Progress: The Power of Social and Emotional Education*, <http://www.oecd.org/edu/skills-for-social-progress-9789264226159-en.htm>.

¹³ 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų ([2006/962/EB](#)).

galimybė ugdyti bendruosius gebėjimus taip, kad galėtų pasiruošti suaugusiųjų gyvenimui, o suaugusieji galėtų tobulinti ir atnaujinti savo bendruosius gebėjimus visą gyvenimą.

Nuo 2006 m. mokymas ir mokymasis sparčiai kito; galimybėms įgyti gebėjimų poveikį daro aktyvesnis naudojimas technologijomis, didesnis nuotolinio mokymosi paplitimas ir išaugęs savaiminis mokymasis naudojant mobiliuosius skaitmeninius prietaisus. Iš pastarojo dešimtmečio patirties žinoma, kad švietimo, mokymo ir mokymosi aplinkoje reikia geriau išnaudoti tokias naujas galimybes siekiant aktyviai remti gebėjimų ugdymą visą gyvenimą. Visų besimokančiųjų mokymosi patirtis įvairių dalykų srityse turi būti plėtojama stiprinant formaliojo ir neformaliojo mokymosi aplinkų sąsajas. To galima siekti skatinant, pvz., tarpdisciplinį mokymąsi, tyrimais grindžiamą mokymąsi, stažuotes ir mokymąsi darbo vietoje.

Siūlomos rekomendacijos tikslas – padėti visiems žmonėms geriau ugdyti bendruosius gebėjimus visą gyvenimą ir remti šiam tikslui pasiekti būtinas priemones. Valstybės narės skatinamos geriau parengti žmones kintančioms darbo rinkoms, ugdyti aktyvų pilietiškumą įvairesnėje, judesnėje, labiau skaitmeninėje ir globalesnėje visuomenėje ir remti mokymąsi visais gyvenimo etapais. Ypač siūloma investuoti į pagrindinius įgūdžius, verslumo ir skaitmeninius gebėjimus ir kalbinius gebėjimus siekiant suteikti visiems galimybę aktyviai dalyvauti visuomenės ir ekonominiame gyvenime. Taip pat siūloma investuoti į gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos gebėjimus siekiant skatinti šių mokslų išmanymą ir padidinti karjeros šiose srityse patrauklumą. Siūloma rekomendacija pakeičia Rekomendaciją dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų, kurią Europos Parlamentas ir Taryba priėmė 2006 m.¹⁴. Ja bus:

- remiamas pirmojo Europos socialinių teisių ramsčio principo, pagal kurį „[k]iekvienas turi teisę į kokybišką ir įtraukų švietimą, mokymą ir mokymąsi visą gyvenimą, kad galėtų išsaugoti ir įgyti kompetenciją, leidžiančią visavertiškai dalyvauti visuomenės gyvenime ir sėkmingai įveikti permainas darbo rinkoje“, ir ketvirtojo principo, pagal kurį stiprinama teisė „laiku gauti konkrečiai jam pritaikytą pagalbą siekiant pagerinti perspektyvas įsidarbinti ar pradėti dirbti savarankiškai“, įskaitant teisę „į paramą ieškant darbo, mokantis ir persikvalifikuojant“, įgyvendinimas;
- remiamas Europos švietimo erdvės kūrimas susitariant dėl visiems besimokantiems asmenims reikalingų bendrųjų gebėjimų, skatinant besimokančių asmenų ir mokytojų judumą ir ypač remiant kalbinių gebėjimų ugdymą siekiant prisidėti prie judumo ir bendradarbiavimo Europoje;
- remiamas verslumo gebėjimų ugdymas siekiant įgyti esminius įgūdžius ir nuostatas, įskaitant kūrybiškumą, iniciatyvumą, komandinį darbą, rizikos suvokimą ir atsakomybės jausmą;
- prisitaikoma prie kintančių gebėjimų reikalavimų, įskaitant reikalavimus, susijusius su pagrindiniais gebėjimais, skaitmeniniais gebėjimais ir gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos gebėjimais, ir atkreipiamas dėmesys į priemones, kuriomis siekiama remti gebėjimų ugdymą šiose srityse;
- pabrėžiamas aktyvaus pilietiškumo, bendrų vertybių ir pagrindinių teisių vaidmuo;
- atsižvelgiama į Jungtinių Tautų tvaraus vystymosi švietimo dešimtmečio rezultatus ir Jungtinių Tautų darnaus vystymosi 4 tikslo „Švietimas 2030“ postūmį;

¹⁴

2006/962/EB, žr. 13-tą išnašą.

- valstybėms narėms, švietimo, mokymo ir mokymosi įstaigoms ir švietimo specialistams padedama geriau remti gebėjimų ugdymą nustatant gerosios patirties pavyzdžius, kuriais galima vadovautis ugdant bendruosius gebėjimus;
- padedama kurti būsimą strateginę Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje programą skatinant bendrą bendrųjų gebėjimų suvokimą;
- remiamas Europos finansavimo šaltinių, kaip antai programos „Erasmus+“, Europos struktūrinių ir investicijų fondų ir programos „Horizontas 2020“, naudojimas.

Pridedamame Komisijos tarnybų darbiniame dokumente pateikiama papildomų įrodymų, susijusių su patirtimi, įgyta įgyvendinant 2006 m. rekomendaciją dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų, analizė, kuria grindžiama naujoji rekomendacija dėl bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų, ir dabartinės politikos ir projektų, kuriais remiamas mokymosi visą gyvenimą gebėjimų ugdymas, pavyzdžių.

Bendroji informacija

Bendrieji gebėjimai – tai asmens asmeniniam pasitenkinimui ir vystymuisi, užimtumui, socialinei integracijai ir aktyviam pilietiškumui reikalingi gebėjimai. Juos sudaro *žinios, įgūdžiai ir nuostatos* ir jie apibrėžiami ne vien kaip (*akademinės*) *žinios*.

2006 m. Europos bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų orientaciniuose metmenyse nustatyti aštuoni bendrieji gebėjimai:

- bendravimas gimtąja kalba;
- bendravimas užsienio kalbomis;
- matematiniai gebėjimai ir pagrindiniai gebėjimai mokslo ir technologijų srityse;
- skaitmeninis raštingumas;
- mokymasis mokytis;
- socialiniai ir pilietiniai gebėjimai;
- iniciatyvumas ir verslumas ir
- kultūrinis sąmoningumas ir raiška.

Patvirtinus šiuos metmenis ir jų pagrindinę koncepciją, jais ėmė naudotis valstybės narės ir suinteresuotieji subjektai; dauguma valstybių narių įgyvendino su tuo susijusias reformas. Tos reformos labai įvairios ir valstybės narės ilgainiui taip pat prisitaikė bendrųjų gebėjimų apibrėžti. Dauguma reformų vykdytos mokyklinio ugdymo ar profesinio mokymo srityse. Didesnės pažangos pasiekta ugdant tuos bendruosius gebėjimus, kuriuos galima nesunkiai susieti su tradiciniais mokomaisiais dalykais (kaip antai gimtąja kalba ir užsienio kalbomis arba matematika), palyginti su gebėjimais, nepatenkančiais į tradicinių dalykų aprėptį, tokiais kaip mokymasis visą gyvenimą, verslumas ar socialiniai ir pilietiniai gebėjimai¹⁵.

Švietimo, mokymo ir mokymosi kontekste kyla sunkumų taikant į gebėjimus orientuotus mokymo ir mokymosi metodus. Norint pereiti nuo gana statiškos mokymo programų turinio koncepcijos prie dinamiško žinių, įgūdžių ir nuostatų, kurias besimokantis asmuo turi įgyti vykstant mokymosi procesui, rinkinio, reikia, kad švietimo, mokymo ir mokymosi sistemose įvyktų esminis poslinkis ir kad jis padarytų poveikį jų organizavimui ir vertinimui.

¹⁵ Europos Komisija (2017). „Literature review of reforms related to 2006 European Framework of Key Competences for lifelong learning“, https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/key-competences-consultation-2017-strategy_en.pdf.

Be to, gebėjimų poreikiai nėra statiški; jie kinta visą gyvenimą. Mokykloje įgytus gebėjimus reikia nuolat tobulinti, kad jie būtų adekvatūs visą gyvenimą; gebėjimų atnaujinimas ir naujų gebėjimų įgijimas atsižvelgiant į kintančius poreikius yra visą gyvenimą trunkantis procesas. Tad visiems reikia suteikti galimybę visą gyvenimą ugdyti gebėjimus.

Šioje rekomendacijoje ne tik pristatoma atnaujinta Europos bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų orientacinė sistema, bet ir apibūdinama geroji patirtis remiant į gebėjimus orientuotų metodų plėtotę švietimo ir mokymo srityje, įskaitant neformalųjį mokymąsi ir mokymąsi visą gyvenimą.

- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos („ET 2020“) Tarybos ir Komisijos bendroje įgyvendinimo 2015 m. ataskaitoje nustatyti aiškūs prioritetai, be kita ko, – „aktualios ir aukštos kokybės mokymosi visą gyvenimą metu suformuotos žinios, gebėjimai ir kompetencijos, itin daug dėmesio skiriant mokymosi rezultatų reikšmei įsidarbinimo galimybių, inovacijų, aktyvaus pilietiškumo ir gerovės srityse“¹⁶.

Komisijos komunikate „Europinės tapatybės stiprinimas per švietimą ir kultūrą“¹⁷ raginama investuoti į žmones ir jų išsilavinimą ir užtikrinti, kad švietimo ir mokymo sistemos padėtų visiems besimokantiems asmenims įgyti šiandieniniame pasaulyje būtinų žinių, įgūdžių ir gebėjimų. Jame taip pat atkreipiamas dėmesys į visuotinio sutarimo dėl visiems reikalingų gebėjimų ryšį su Europos švietimo erdvės kūrimu.

Apie 2006 m. Tarybos rekomendacijos dėl bendrųjų gebėjimų peržiūrą paskelbta Europos naujų įgūdžių darbotvarkėje, kuria siekiama ugdyti vienodą ir atnaujintą bendrųjų gebėjimų suvokimą, skatinti jų įtraukimą į švietimo ir mokymo programas ir remti geresnį jų plėtojimą ir vertinimą¹⁸.

2016 m. gruodžio 7 d. patvirtintoje iniciatyvoje „Investicijos į Europos jaunimą“¹⁹ ir vėlesniuose 2017 m. gegužės mėn. komunikatuose dėl mokyklų raidos ir aukštos kokybės mokymo²⁰ ir dėl aukštojo mokslo modernizavimo²¹ Komisija toliau pabrėžia, kad reikia investuoti į gebėjimų ugdymą, ir išdėsto, kokio užmojo veiksmų toliau siekiama šioje srityje.

2016 m. gruodžio mėn. priimtoje Tarybos rekomendacijoje dėl įgūdžių tobulinimo krypčių – naujų galimybių suaugusiesiems rekomenduota menkus įgūdžius, žinias ir gebėjimus turintiems suaugusiesiems suteikti galimybę įgyti bent minimalų raštingumą, išmokti skaičiuoti ir įgyti skaitmeninių gebėjimų, atitinkančių jų individualius poreikius, ir (arba) įgyti platesnių įgūdžių, žinių ir gebėjimų remiantis 2006 m. Rekomendacija dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų.

2012 m. gruodžio 20 d. Tarybos rekomendacijoje dėl neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo²² valstybėms narėms siūloma ne vėliau kaip 2018 m., atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes, ypatumus ir poreikius, įdiegti neformaliojo ir savaiminio mokymosi rezultatų patvirtinimo priemones, kurias taikant būtų patvirtinamos neformaliojo ir savaiminio mokymosi būdu įgytos žinios, įgūdžiai ir gebėjimai, ir suteikta galimybė įgyti visą arba, atitinkamais atvejais, dalinę kvalifikaciją.

¹⁶ 2015 m. Tarybos ir Komisijos Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos („ET 2020“) įgyvendinimo bendra ataskaita – Nauji Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje prioritetai, [OL 2015/C417/04](#).

¹⁷ COM(2017) 673, žr. 6-tą išnašą.

¹⁸ Komisijos komunikatas „Nauja Europos įgūdžių darbotvarkė“, [COM\(2016\) 381](#).

¹⁹ Komisijos komunikatas „Investicijos į Europos jaunimą“, COM(2016)940; Komisijos komunikatas „Švietimo tobulinimas ir modernizavimas“, [COM\(2016\) 941](#).

²⁰ Komisijos komunikatas „Mokyklų raida ir aukštos kokybės mokymas gerai gyvenimo pradžiai“, [COM\(2017\) 248](#).

²¹ Komisijos komunikatas dėl atnaujintos ES aukštojo mokslo darbotvarkės, [COM\(2017\) 247](#).

²² 2012 m. gruodžio 20 d. Tarybos rekomendacija dėl neformaliojo mokymosi ir savišvietos rezultatų patvirtinimo, [OL /C398/01](#).

2017 m. gegužės 22 d. Tarybos rekomendacijoje dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandaros, kuria panaikinama 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos kūrimo²³, nustatyta bendra orientacinė sistema, kuria siekiama padėti asmenims ir organizacijoms palyginti įvairias kvalifikacijų sistemas ir kvalifikacijų lygius tose sistemose.

Sistema „Europass“²⁴ padeda žmonėms geriau viešinti savo gebėjimus ir kvalifikacijas ir juos aprašyti.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Komunikate „Europinės tapatybės stiprinimas per švietimą ir kultūrą“ Komisija teigia, kad švietimas yra kūrybingos ir našios darbo jėgos ir galiausiai atsparios ekonomikos pagrindas. Ji pabrėžia, kad reikia investuoti į žmones, jų gebėjimus ir galimybes. Konkrečiai pažymima, kad reikia dėti daugiau pastangų remiant bendrųjų gebėjimų ugdymą²⁵.

Europos socialinių teisių ramsčio dokumentuose pabrėžiama „teisė į kokybišką ir įtraukų švietimą, mokymą ir mokymąsi visą gyvenimą, kad [visi] galėtų išsaugoti ir įgyti kompetenciją, leidžiančią visavertiškai dalyvauti visuomenės gyvenime ir sėkmingai įveikti permainas darbo rinkoje“ ir teisė toliau mokytis ir persikvalifikuoti²⁶.

Siūlomoje Tarybos rekomendacijoje dėl bendrų vertybių, įtraukaus švietimo ir europinio mokymo aspekto²⁷ visų pirma pabrėžiami pilietiniai gebėjimai, aprašyti šios rekomendacijos priede. Numatyta įvairių veiksmų, kurių galėtų imtis Sąjungos remiamos valstybės narės.

Komisijos komunikate Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui dėl skaitmeninio švietimo veiksmų plano²⁸ nustatyta, kaip švietimo ir mokymo sistemoje galima geriau panaudoti inovacijas ir skaitmenines technologijas ir paremti svarbių skaitmeninių gebėjimų, kurių reikia norint gyventi ir dirbti sparčių skaitmeninių permainų laikais, ugdymą. Skaitmeninio švietimo veiksmų planas, kuriame dėmesys sutelkiamas į pirminio švietimo ir mokymo sistemas, apima bendrojo lavinimo, profesinio mokymo ir aukštojo mokslo įstaigas.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

- **Teisinis pagrindas**

Ši iniciatyva atitinka Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 165 ir 166 straipsnius. 165 straipsnyje nustatyta, kad Sąjunga prisideda prie geros kokybės švietimo plėtojimo skatindama valstybes nares bendradarbiauti, o prireikus – paremdama ir papildydama jų veiksmus, kartu visiškai pripažindama valstybių narių atsakomybę už jų švietimo sistemų turinį ir organizavimą. 166 straipsnyje nustatyta, kad Sąjunga įgyvendina profesinio mokymo politiką, kuria remiami ir papildomi valstybių narių veiksmai, kartu visiškai pripažindama valstybių narių atsakomybę už profesinio mokymo turinį ir organizavimą.

²³ 2017 m. gegužės 22 d. Tarybos rekomendacija dėl Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sandaros, [OL /C 189/15](#).

²⁴ Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas dėl bendros Bendrijos sistemos siekiant užtikrinti kvalifikacijų ir gebėjimų skaidrumą ([2004/2241/EB](#)).

²⁵ COM(2017) 673, žr. 6-tą išnašą.

²⁶ COM(2017) 250, žr. 11-tą išnašą.

²⁷ COM(2018) 23.

²⁸ COM(2018) 22.

Šia iniciatyva nesiūloma išplėsti ES reguliavimo įgaliojimų ar nustatyti valstybėms narėms kitų privalomų įpareigojimų. Valstybės narės, atsižvelgdamos į nacionalines aplinkybes, pačios spręs, kaip jos įgyvendins šią rekomendaciją.

- **Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)**

Nors daugelis valstybių narių turi savo nacionalines gebėjimų sistemas, taikomas švietimo ir mokymo srityje, šiuo metu gerą patirtimi siekiant toliau remti į gebėjimus orientuotą mokymą ir mokymąsi dalijamasi ribotai.

Šios rekomendacijos pridėtinė vertė Sąjungos lygmeniu yra susijusi su Sąjungos gebėjimu:

- parengti bendrą reikalingų bendrųjų gebėjimų orientacinę sistemą;
 - skatinti bendrą mokymosi visą gyvenimą suvokimą;
 - padėti dalytis žiniomis, ekspertinėmis žiniomis ir gerosios patirties pavyzdžiais;
 - remti iniciatyvas ES lygmeniu siekiant paskatinti gebėjimų ugdymą;
 - remti gebėjimų sistemų, kurias taikant būtų galima apibrėžti mokymosi rezultatus ir kurios būtų vertinimo ir patvirtinimo pagrindas, kūrimą;
 - remti gebėjimų ugdymo vertinimą ir stebėti pažangą ES lygmeniu.
- **Proporcingumo principas**

Pasiūlymu stiprinamas vienodas bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų supratimas ir klojamas pagrindas valstybėms narėms ir Komisijai dalytis gerosios patirties pavyzdžiais ir rengti tiek nacionalinio, tiek ES lygmens politiką, kuria remiamas bendrųjų gebėjimų įgijimas. Pasiūlymas taikytinas visais švietimo ir mokymo lygmenimis, formaliojo, neformaliojo ir savaiminio mokymosi srityse ir visose amžiaus grupėse. Kadangi valstybės narės prisiims įsipareigojimus savanoriškai ir kiekviena valstybė narė pati spręs, kokį metodą taikyti, priemonė laikoma proporcinga.

- **Priemonės pasirinkimas**

Siekiant padėti pasiekti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 165 ir 166 straipsniuose nurodytus tikslus, pagal Sutartį leidžiama priimti Komisijos siūlomą Tarybos rekomendaciją.

Tarybos rekomendacija yra tinkama švietimo ir mokymo srities priemonė, nes šioje srityje ES tenka papildomoji kompetencija ir tokia priemone dažnai naudojama, siekiant imtis Europos lygmens veiksmų švietimo ir mokymo srityse. Kaip teisinė priemonė, ji atspindi valstybių narių įsipareigojimą imtis šiame dokumente išdėstytų priemonių ir yra tvirtesnis politinis bendradarbiavimo šioje srityje, visiškai pripažįstant valstybių narių kompetenciją švietimo ir mokymo srityje, pagrindas.

3. **EX POST VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI**

- **Galiojančių teisės aktų ex post vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

Netaikoma.

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Po 2016 m. spalio mėn. Švietimo, mokymo ir jaunimo forumo buvo surengti keli specialūs konsultaciniai posėdžiai ir ekspertų seminarai. 2006 m. Rekomendacijos dėl bendrųjų gebėjimų peržiūra taip pat buvo išsamiai aptarta su valstybių narių atstovais strateginės

programos „ET 2020“ aukšto lygio grupių posėdžiuose, generalinių direktorių posėdžiuose mokyklinio ugdymo, profesinio mokymo ir aukštojo mokslo klausimais ir Patariamojo komiteto profesinio mokymo klausimais, Kultūros reikalų komiteto ir Jaunimo paso patariamąsios grupės posėdžiuose.

Viešos konsultacijos internetu vyko nuo 2017 m. vasario 22 d. iki gegužės 19 d., gauta beveik 500 atsakymų ir pateikti 69 pozicijos dokumentai. Iš atsiliepimų matyti, kad dalyvavo daug švietimo ministerijų ir nevyriausybinių suinteresuotųjų subjektų. Konsultacijų proceso pabaigoje, 2017 m. birželio 14 d. Briuselyje buvo surengta konferencija²⁹.

Konsultacijų rezultatai patvirtino Europos bendrųjų gebėjimų orientacinės sistemos svarbą. Respondentai tvirtino, jog siekiant užtikrinti, kad toje sistemoje atsispindėtų pastarojo dešimtmečio politiniai, socialiniai, ekonominiai, ekologiniai ir technologiniai pokyčiai, reikia kai ką pakeisti.

Pagrindinės viešų konsultacijų internetu išvados:

- dauguma respondentų (77 proc.) mano, kad orientacinė sistema yra svarbi priemonė
- švietimo, mokymo ir mokymosi srityje;
- dauguma respondentų (65 proc.) mano, kad reikia atlikti nedidelius orientacinės sistemos pakeitimus;
- respondentai pabrėžia, kad reikia toliau remti orientacinės sistemos naudojimą ir
- į gebėjimus orientuotą švietimą, mokymą ir mokymąsi Europoje.

Konsultacijose internetu, pozicijos dokumentuose ir konsultaciniuose susitikimuose (konferencijose) pabrėžta, kad reikia:

- reaguoti į raštingumo, kalbų ir komunikacijos gebėjimų poreikius dabartinėje daugiakalbėje ir įvairiakultūrinėje visuomenėje;
- sparčiai reaguoti į kintančią skaitmeninę ir technologinę aplinką atnaujinant skaitmeninių gebėjimų apibrėžtį. Tą darant reikėtų atsižvelgti į ankstesnę patirtį rengiant plačiai naudojamą Skaitmeninės kompetencijos sistemą ir skatinant jos naudojimą³⁰;
- toliau gerinti matematikos, gamtos mokslų ir technologijų gebėjimų ugdymą;
- pabrėžti asmeninių ir tarpasmeninių gebėjimų, kartais vadinamų gyvenimo arba socialiniais ir emociniais įgūdžiais, nes jie padeda asmenims reaguoti į netikrumą ir permainas, svarbą. Orientacinėje sistemoje siūloma toliau stiprinti tokius gebėjimus, kaip kritinis mąstymas, komandinis darbas, tarpkultūriniai gebėjimai ir problemų sprendimas;
- rekomendacijoje atkreipti dėmesį į tvarumą, atsižvelgiant į JT tvaraus vystymosi dešimtmetį (2005–2014 m.) ir pasaulinius darnaus vystymosi tikslus iki 2030 m., be kita ko, švietimo srityje;
- pabrėžti pilietinius gebėjimus ir pilietiškumo, bendrų vertybių ir žmogaus teisių vaidmenį. Darosi vis svarbiau suteikti galimybę asmenims veikti kaip atsakingiems, aktyviems piliečiams, kurie gali padėti kurti taikią, tolerantišką,

²⁹ Europos Komisija (2017). „Report on the results of the stakeholder consultation“, https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/2017-key-competences-consultation-review_en.pdf.

³⁰ Europos Komisija (2014). Skaitmeninės kompetencijos sistema, <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp/digital-competence-framework>.

įtraukia ir saugią visuomenę. Atsižvelgiant į tai, taip pat siūloma stiprinti gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis ir tarpkultūrinius gebėjimus;

- kaip esminius verslumo gebėjimų aspektus pabrėžti kūrybiškumą, gebėjimą planuoti, valdyti procesus ir įveikti riziką priimant pagrįstus sprendimus. Išsakytas pageidavimas suderinti atnaujintą apibrėžtį su sistema „EntreComp“³¹;
- atsižvelgti į įvairesnes šiuolaikines kultūros raiškos formas, taip pat įtraukti asmens kultūrinio tapatumo plėtojimo elementą. Reikėtų pabrėžti teigiamą ir atvirą požiūrį į kitas kultūras ir kultūrinius skirtumus.

Konsultacijose buvo patvirtinta, kad naudojant orientacinę sistemą dėmesys buvo sutelktas į formalųjį mokymąsi pradinėje ir vidurinėje mokykloje. Todėl reikia glaudesnio ryšio su kitų lygmenų švietimu ir mokymu, pavyzdžiui, su ikimokykliniu ugdymu ir priežiūra, profesiniu mokymu, aukštuoju mokslu, suaugusiųjų švietimu ir neformaliuoju mokymusi.

Galiausiai, siekiant toliau remti orientacinės sistemos naudojimą, buvo pasiūlyta stiprinti gaires ir paramą švietimo ir mokymo specialistams ir apsvarstyti būdus paremti vertinimo – tiek mokymo ir mokymosi procesų, tiek švietimo ir mokymo valdymo – metodus.

• **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Pasiūlymas grindžiamas įvairiomis 2006 m. Rekomendacijos dėl bendrųjų gebėjimų poveikio, susijusių reformų valstybėse narėse, ES finansuojamų projektų vertinimo ataskaitomis ir tyrimais. 2010 m. bendroje Tarybos ir Europos Komisijos pažangos ataskaitoje apžvelgiama pirmoji valstybių narių patirtis pereinant prie į gebėjimus orientuotų švietimo ir mokymo programų³². Iš Europos bendrųjų gebėjimų ugdymo mokyklinio ugdymo srityje politikos tinklo „KeyCoNet“³³ nustatytų faktų ir 2012 m. tinklo „Eurydice“ ataskaitos³⁴ puikiai matyti, kaip orientacinė sistema naudojama mokyklinio ugdymo srityje. CEDEFOP ataskaitose³⁵ pateikiama įžvalgų apie tai, kokią vaidmenį orientacinė sistema atliko profesinio mokymo srityje.

Įrodymų taip pat pavyko surinkti atliekant tyrimus peržiūros tikslais, be kita ko, išanalizuota literatūra apie Europos orientacinės sistemos naudojimą ir atlikta tarptautinių ir nacionalinių gebėjimų sistemų lyginamoji analizė³⁶.

Kalbant apie konkrečius gebėjimus, darbas vykdomas remiantis konkrečios srities tyrimais ir ataskaitomis, pavyzdžiui, neseniai paskelbtomis ataskaitomis apie raštingumą ir kalbų mokymąsi³⁷, švietimą mokslo srityje³⁸, socialinį ir emocinį ugdymą³⁹, pilietiškumo ugdymą⁴⁰,

³¹ Europos Komisija (2017), Verslumo kompetencijos sistema, <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/entrecomp-entrepreneurship-competence-framework>.

³² Tarybos ir Komisijos parengta darbo programos „Švietimas ir mokymas 2010“ įgyvendinimo 2010 m. pažangos bendra ataskaita (2010/C 117/01).

³³ „Key Competence Development in Europe“. „Catalogue of Initiatives“, <http://keyconet.eun.org>.

³⁴ Europos Komisija (2012), „Developing Key Competences at School in Europe: Challenges and Opportunities for Policy“, https://www.ddooss.org/informes/School_in_Europe.pdf.

³⁵ CEDEFOP (2015), „Stronger VET for better lives“, <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/3067>; CEDEFOP (2016), „Key competences in vocational education and training“, <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/country-reports/key-competences-in-vet>.

³⁶ Europos Komisija (2017), Literatūros, susijusios su reformomis pagal 2006 m. Europos bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų sistemą, apžvalga; Europos Komisija (2017), „Support of the stakeholder consultation in the context of the Key Competences Review, Report 1: Comparative Analysis of national and international competence frameworks“.

³⁷ Europos Komisija (2017), „Rethinking language and linguistic diversity in schools“, https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/rethinking-language-report_en.pdf.

³⁸ Europos Komisija (2015), „Science education for responsible citizenship“, http://ec.europa.eu/research/swafs/pdf/pub_science_education/KI-NA-26-893-EN-N.pdf; Europos Komisija (2011), „Science

verslumo ugdymą⁴¹, pilietinius ir pilietiškumo gebėjimus⁴² ir kultūrinį sąmoningumą ir raišką⁴³.

Atliekant peržiūrą taip pat atsižvelgta į EBPO, UNESCO ir Europos Tarybos, kurios dalyvauja kuriant gebėjimų sistemas švietimo, mokymo ir mokymosi srityje, ataskaitas ir tyrimus⁴⁴. Dar vienas svarbus informacijos šaltinis buvo Jungtinio tyrimų centro (JRC) darbas, ypač skaitmeninių ir verslumo gebėjimų srityje⁴⁵.

- **Poveikio vertinimas**

Atsižvelgiant į tai, kad siūloma veikla tik papildys valstybių narių iniciatyvas, taip pat į savanorišką siūlomos veiklos pobūdį ir numatomo poveikio aprėptį, poveikio vertinimas nebuvo atliktas. Pasiūlymas parengtas remiantis anksčiau atliktais tyrimais, konsultacijomis su valstybėmis narėmis ir viešomis konsultacijomis.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Netaikoma.

- **Pagrindinės teisės**

Netaikoma.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Šiai iniciatyvai įgyvendinti papildomų išteklių iš ES biudžeto nereikės.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Siekdama paremti įgyvendinimą, Komisija siūlo kartu su valstybėmis narėmis parengti pagalbines gaires, kuriomis būtų padedama šalinti į gebėjimus orientuoto mokymo ir mokymosi įgyvendinimo trūkumus.

Komisija ketina pateikti ataskaitą dėl rekomendacijos taikymo vykdant Europos bendradarbiavimą švietimo, mokymo ir mokymosi srityje.

- **Aiškinamieji dokumentai (direktyvoms)**

Netaikoma.

education in Europe: National policies, practices and research“, http://ec.europa.eu/research/science-society/document_library/pdf_06/report-rocand-on-science-education_en.pdf.

39 C. Cefai, P. A. Bartolo, V. Cavioni, P. Downes (2017); „Integrating Social and Emotional Education (SEE) in the School Curriculum across the EU“, NESET II ataskaita, Liuksemburgas, Europos Sąjungos leidinių biuras, *bus paskelbta netrukus*.

40 Europos Komisija (2017), „Citizenship Education at School in Europe“, https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/news/20171106-citizenship-education-school-europe-2017_en.

41 Europos Komisija (2016), „Entrepreneurship Education at School in Europe“, <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/images/4/45/195EN.pdf>.

42 IEA (2017), „International Civic and Citizenship Study (ICCS)“, *bus paskelbta netrukus*; Jungtinis tyrimų centras (2011), „Civic Competence Composite Indicator (CCCI-2): Measuring Young People’s Civic Competence across Europe based on the IEA International Citizenship and Civic Education study“, <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC68398/lbna25182enn.pdf>.

43 Europos Komisija (2016), „Cultural Awareness and Expression Handbook“, <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/6066c082-e68a-11e5-8a50-01aa75ed71a1>.

44 UNESCO „Global Citizenship Education“, <https://en.unesco.org/gced>; Europos Tarybos Demokratinės kultūros kompetencijos orientacinė sistema; „OECD Education 2030“, <https://www.coe.int/en/web/education/competences-for-democratic-culture>.

45 Skaitmeninės kompetencijos sistema. Verslumo kompetencijos sistema, žr. 30-tą ir 31-ą išnašas.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

Su valstybėmis narėmis susijusios nuostatos

Valstybės narės raginamos stiprinti visų besimokančių asmenų, ypač esančių nepalankioje padėtyje, bendrųjų gebėjimų ugdymą. Jos raginamos dėti daugiau pastangų siekiant visų pirma pakelti pagrindinių gebėjimų (raštingumo, mokėjimo skaičiuoti, bazinių skaitmeninių įgūdžių), skaitmeninių ir verslumo gebėjimų, gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos gebėjimų ir kalbinių gebėjimų lygį. Valstybių narių prašoma prireikus aktyviau remti į gebėjimus orientuotus mokymo ir mokymosi metodus visose švietimo, mokymo ir mokymosi srityse.

Be atnaujintos Europos bendrųjų gebėjimų orientacinės sistemos, pateikiami keli gerosios patirties pavyzdžiai, rodantys, kaip galima remti visų švietimo, mokymo ir mokymosi sričių specialistus propaguojant į gebėjimus orientuotą mokymąsi ir toliau tobulinant bendrųjų gebėjimų vertinimą. Siekiant paremti bendrųjų gebėjimų ugdymą, reikia sukurti ir taikyti įvairius pagalbinius mokymosi metodus ir sąlygas; valstybės narės raginamos remti tolesnę plėtrą šioje srityje.

Rekomendacijoje taip pat pabrėžiama, kad reikia remti JT darnaus vystymosi tikslus integruojant juos į švietimo, mokymo ir neformaliojo mokymosi sistemas.

Valstybėms narėms kviečiamos pranešti apie patirtį ir pažangą ugdant bendruosius gebėjimus.

Su Komisija susijusios nuostatos

Komisija siūlo toliau rengti gaires dėl į gebėjimus orientuotų švietimo, mokymo ir mokymosi metodų ir remti iniciatyvas, kuriomis siekiama užtikrinti ir skatinti švietimą tvariam vystymuisi atsižvelgiant į ketvirtąjį JT darnaus vystymosi tikslą, susijusį su įtraukaus ir kokybiško švietimo ir mokymosi visą gyvenimą galimybėmis visiems⁴⁶.

Komisija siūlo parengti rezultatų suvestinę, kuri padėtų stebėti bendrųjų gebėjimų ugdymą ir teikti informaciją apie priemones, įgyvendinamas siekiant paremti gebėjimų ugdymą. Ji ketina parengti pasiūlymą dėl būsimų Europos lyginamųjų standartų, susijusių su gebėjimų ugdymu būsimu Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos etapu.

⁴⁶

Ketvirtasis JT darnaus vystymosi tikslas, <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg4>.

Pasiūlymas

TARYBOS REKOMENDACIJA**dėl bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų**

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 165 ir 166 straipsnius,
atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,
kadangi:

- (1) pagal pirmąją Europos socialinių teisių ramsčio⁴⁷ principą kiekvienas žmogus turi teisę į kokybišką ir įtraukų švietimą, mokymą ir mokymąsi visą gyvenimą, kad galėtų išsaugoti ir įgyti gebėjimus, kurie leistų visavertiškai dalyvauti visuomenės gyvenime ir sėkmingai įveikti permainas darbo rinkoje. Taip pat numatoma kiekvieno žmogaus teisė „laiku gauti konkrečiai jam pritaikytą pagalbą siekiant pagerinti perspektyvas įsidarbinti ar pradėti dirbti savarankiškai“, įskaitant teisę į paramą „mokantis ir persikvalifikuojant“, teisę „į tolesnį mokymąsi“ ir „į paramą ieškant darbo“. Vienas iš Europos švietimo erdvės, kurioje būtų galima „išnaudoti visą švietimo ir kultūros potencialą, skatinantį darbo vietų kūrimą, socialinį teisingumą bei aktyvų pilietiškumą, ir padedantį patirti visą Europos tapatybės įvairovę“, tikslų – skatinti gebėjimų ugdymą⁴⁸;
- (2) žmonėms reikia tinkamo įgūdžių ir gebėjimų rinkinio, kad būtų galima išlaikyti dabartinius gyvenimo standartus ir aukštą užimtumo lygį ir skatinti socialinę sanglaudą atsižvelgiant į ateities visuomenę ir darbo sąlygas⁴⁹. Parama žmonėms visoje Europoje įgyjant įgūdžius ir gebėjimus, kurių reikia asmeniniam pasitenkinimui, užimtumui ir socialinei integracijai šioje sparčių ir didelių pokyčių eroje, padeda didinti Europos atsparumą;
- (3) 2006 m. Europos Parlamentas ir Europos Taryba priėmė Rekomendaciją dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų. Toje rekomendacijoje valstybėms narėms rekomenduota plėtoti „bendrųjų gebėjimų ugdymo teikimą visiems, kuris sudarytų jų visą gyvenimą trunkančio mokymosi strategijų dalį, įskaitant visuotiniam raštingumui pasiekti skirtas strategijas“, ir kaip orientyrą vadovautis dokumentu „Bendrieji visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimai. Europos orientaciniai metmenys“⁵⁰. Patvirtinus rekomendaciją ji tapo pagrindiniu dokumentu, kuriuo remiamasi plėtojant į gebėjimus orientuotą švietimą, mokymą ir mokymąsi;

⁴⁷ COM(2017) 250, žr. 11-tą išnašą.

⁴⁸ COM(2017) 673, žr. 6-tą išnašą.

⁴⁹ Europos Komisija (2017). Diskusijoms skirtas dokumentas dėl socialinio Europos aspekto, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-social-dimension-europe_lt.pdf.

⁵⁰ 2006/962/EB, žr. 13-tą išnašą.

- (4) dabar gebėjimams keliama reikalavimai jau pasikeitė: vis daugiau darbo vietų automatizuojama, technologijos ima atlikti svarbesnį vaidmenį visose darbo ir gyvenimo srityse, o verslumo, socialiniai ir pilietiniai gebėjimai įgyja didesnės svarbos siekiant užtikrinti atsparumą ir gebėjimą prisitaikyti prie pokyčių;
- (5) kita vertus, iš tarptautinių tyrimų, pvz., PISA⁵¹ arba PIAAC⁵², rezultatų matyti, kad vis daugiau paauglių ir suaugusiųjų neturi pakankamų pagrindinių gebėjimų. 2015 m. vienas iš penkių moksleivių neturėjo pakankamų skaitymo, matematikos ar gamtos mokslų įgūdžių⁵³. Kai kuriose šalyse iki trečdalis suaugusiųjų raštingumas ir mokėjimas skaičiuoti yra žemiausio lygio⁵⁴. 44 proc. Sąjungos gyventojų turi menkus skaitmeninius gebėjimus, o 19 proc. jų apskritai neturi⁵⁵;
- (6) tad investuoti į pagrindinius gebėjimus pasidarė dar svarbiau nei bet kada anksčiau. Kokybiškas švietimas, įskaitant užklasinę veiklą, ir platus požiūris į gebėjimų ugdymą, užtikrina pagrindinių gebėjimų ugdymo pažangą⁵⁶. Be to, reikia išnagrinėti naujus mokymosi būdus, kuriuos būtų galima naudoti vis judesnėje ir labiau skaitmeninėje visuomenėje⁵⁷. Skaitmeninės technologijos daro poveikį švietimui, mokymui ir mokymuisi, nes sukurama lankstesnė mokymosi aplinka, pritaikyta prie itin judrios visuomenės poreikių⁵⁸;
- (7) Europos naujų įgūdžių darbotvarkėje pranešama apie 2006 m. Rekomendacijos dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų peržiūrą ir pripažįstama, kad investavimas į įgūdžius ir gebėjimus ir atnaujintas bendras bendrųjų gebėjimų supratimas yra pirmas žingsnis siekiant skatinti švietimą, mokymą ir neformalųjį mokymąsi Europoje⁵⁹;
- (8) atsižvelgiant į visuomenės ir ekonomikos pokyčius, diskusijas dėl darbo ateities ir viešas konsultacijas dėl 2006 m. Rekomendacijos dėl bendrųjų gebėjimų peržiūros, reikia peržiūrėti ir rekomendaciją, ir Europos bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų orientacinę sistemą sutelkiant dėmesį į verslumą grindžiamo požiūrio skatinimą;
- (9) bendrųjų gebėjimų ugdymą ir patvirtinimą ir į gebėjimus orientuoto švietimo, mokymo ir mokymosi užtikrinimą reikėtų remti nustatant gerosios patirties pavyzdžius, kad būtų galima geriau padėti švietimo specialistams atlikti savo darbą ir kelti jų kvalifikaciją, atnaujinti vertinimo ir patvirtinimo metodus ir priemones ir diegti naujas ir novatoriškas mokymo ir mokymosi formas⁶⁰. Taigi, remiantis pastarojo dešimtmečio patirtimi, šia rekomendacija reikėtų spręsti problemas, su kuriomis susiduriama įgyvendinant į gebėjimus orientuotą švietimą, mokymą ir mokymąsi;

⁵¹ „OECD Programme for International Student Assessment“, <http://www.oecd.org/pisa/>.

⁵² „OECD Programme for the International Assessment of Adult Competencies“, <http://www.oecd.org/skills/piaac/>.

⁵³ EBPO (2016), 2015 m. PISA tyrimo rezultatai, žr. 8-tą išnašą.

⁵⁴ Europos Komisija (2016). 2016 m. švietimo ir mokymo stebėsenos biuletenis, žr. 9-tą išnašą.

⁵⁵ 2017 m. Skaitmeninės darbotvarkės rezultatų suvestinė.

⁵⁶ EBPO (2016), 2015 m. PISA tyrimo rezultatai, žr. 8-tą išnašą.

⁵⁷ Europos Komisija (2017). Diskusijoms skirtas dokumentas dėl globalizacijos suvaldymo, žr. 4-tą išnašą.

⁵⁸ Komisijos komunikatas „Švietimo persvarstymas. Investavimas į gebėjimus siekiant geresnių socialinių ir ekonominių rezultatų“, COM(2012) 669.

⁵⁹ COM(2016) 381, žr. 18-tą išnašą.

⁶⁰ Tarybos ir Komisijos parengta darbo programos „Švietimas ir mokymas 2010“ įgyvendinimo 2010 m. pažangos bendra ataskaita (2010/C 117/01), žr. 32-ą išnašą; 2015 m. Tarybos ir Komisijos Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos („ET 2020“) įgyvendinimo bendra ataskaita (2015/C 417/04).

- (10) remiant gebėjimų patvirtinimą būtų pripažįstami asmenų gebėjimai ir jiems būtų suteikta galimybė įgyti visą arba, atitinkamais atvejais, dalinę kvalifikaciją⁶¹. Galima vadovautis jau taikomomis neformaliojo ir savaiminio mokymosi patvirtinimo priemonėmis ir Europos kvalifikacijų sandara⁶², kuri yra bendra orientacinė kvalifikacijų ir joms įgyti reikiamų gebėjimų palyginimo sistema. Be to, vertinimas atlieka svarbų vaidmenį struktūrizuojant mokymosi procesus ir teikiant rekomendacijas siekiant padėti žmonėms tobulinti savo gebėjimus, be kita ko, atsižvelgiant į kintančius reikalavimus darbo rinkoje⁶³;
- (11) bendrųjų gebėjimų, kurių reikia asmeniniam pasitenkinimui, užimtumui ir socialinei integracijai, rinkinio suformavimą lėmė ne tik visuomenės ir ekonomikos pokyčiai, bet ir įvairios iniciatyvos, kurių Europoje imtasi per pastarąjį dešimtmetį. Ypatingas dėmesys skiriamas pagrindinių gebėjimų gerinimui, investavimui į kalbų mokymąsi, skaitmeninių ir verslumo gebėjimų gerinimui, bendrų vertybių svarbai mūsų visuomenės veikimui ir siekiui motyvuoti daugiau jaunuolių rinktis su mokslu susijusią karjerą. Šie aspektai turėtų atsispindėti orientacinėje sistemoje;
- (12) Darnaus vystymosi tikslų 4.7 tikslo formuluotėje pabrėžiama, kad reikia, jog „besimokantys asmenys įgytų žinių ir įgūdžių, reikalingų darniam vystymuisi skatinti, pasitelkiant, be kitų dalykų, švietimą darnaus vystymosi ir darnios gyvensenos, žmogaus teisių, lyčių lygybės, taikos ir nesmurtinės kultūros skatinimo, pasaulinės pilietybės bei kultūrų įvairovės ir kultūros indėlio į darnų vystymąsi vertinimo klausimais“⁶⁴. Šis siekis atspindėtas peržiūrotoje orientacinėje sistemoje;
- (13) užtikrinant kalbų mokymąsi, kuris tampa vis svarbesnis šiuolaikinei visuomenei, tarpkultūriniam supratimui ir bendradarbiavimui, remiamasi Bendra Europos kalbų mokėjimo orientacine sistema (CEFR)⁶⁵. Ši sistema padeda nustatyti pagrindinius šios kompetencijos elementus ir remti mokymosi procesą. Sistema, kurioje pateikiamas kalbinių gebėjimų nustatymo pagrindas, atspindi ir atnaujintoje orientacinėje sistemoje;
- (14) siekiant remti gebėjimų ugdymą, pasirodė pravartu sukurti Skaitmeninės kompetencijos sistemą⁶⁶ ir Verslumo kompetencijos sistemą⁶⁷. Be to, Europos Tarybos Demokratinės kultūros kompetencijos orientacinėje sistemoje⁶⁸ išsamiai pristatomos vertybės, įgūdžiai ir nuostatos, kurių reikia norint tinkamai dalyvauti demokratinės visuomenės gyvenime. Atnaujinant orientacinę sistemą į visa tai buvo atsižvelgta;
- (15) siekiant paskatinti daugiau jaunuolių rinktis karjerą gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos srityse, visoje Europos imamasi iniciatyvų, kuriomis švietimas gamtos mokslų srityje glaudžiau susiejamas su menais ir kitais dalykais, naudojami tyrimais grindžiami pedagogikos metodai ir bendraujama su įvairiais

⁶¹ OL /C398/01, žr. 22-tą išnašą.

⁶² OL /C189/15, žr. 23-tą išnašą.

⁶³ 2004 m. gegužės 28 d. Tarybos rezoliucija dėl visą gyvenimą trunkančio orientavimo Europoje politikos kryptių, sistemų ir praktikos stiprinimo, http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/educ/104236.pdf; 2008 m. lapkričio 21 d. Tarybos rezoliucija „Geresnis orientavimo visą gyvenimą integravimas į švietimo ir mokymosi visą gyvenimą strategijas“.

⁶⁴ 2015 m. rugsėjo 25 d. Jungtinių Tautų Organizacijos Generalinė asamblėjos rezoliucija „Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development“ http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E.

⁶⁵ „Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEFR)“ <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages>.

⁶⁶ Skaitmeninės kompetencijos sistema, žr. 30-tą išnašą.

⁶⁷ Verslumo kompetencijos sistema, žr. 31-tą išnašą.

⁶⁸ „Competences for democratic culture - Living together as equals in culturally diverse democratic societies“ (2016), <https://rm.coe.int/16806ccc07>.

visuomenės ir sektorių atstovais⁶⁹. Nors šių gebėjimų apibrėžtis beveik nepasikeitė, gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos gebėjimų ugdymą remti darosi vis svarbiau ir tai reikėtų pabrėžti šioje rekomendacijoje;

- (16) neformaliojo mokymosi svarba ir aktualumas yra akivaizdūs iš patirties, sukauptos dirbant su jaunimu, savanoriško darbo ir mėgėjų sporto veiklos. Neformalusis mokymasis atlieka svarbų vaidmenį ugdant būtinus tarpasmeninius, bendravimo ir kognityvinius įgūdžius, tokius kaip kritinis mąstymas, analitiniai įgūdžiai, kūrybiškumas, gebėjimas spręsti problemas ir atsparumas, kurie padeda jaunuoliams žengti į suaugusiųjų gyvenimą, tapti aktyviais piliečiais ir dirbti⁷⁰. Geresnės įvairių mokymosi aplinkų sąsajos padeda nustatyti įvairius požiūrius į mokymąsi ir jo kontekstus⁷¹;
- (17) propaguojant bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų ugdymą reikėtų užtikrinti paramą visais švietimo, mokymo ir mokymosi lygmenimis: sukurti kokybišką ikimokyklinio ugdymo ir priežiūros sistemą⁷², toliau tobulinti mokyklinį ugdymą ir užtikrinti kokybišką mokymą⁷³, suteikti menkų įgūdžių suaugusiesiems galimybių tobulinti įgūdžius⁷⁴, toliau plėtoti pirminį ir tęstinį profesinį mokymą⁷⁵ ir modernizuoti aukštąjį mokslą⁷⁶;
- (18) ši rekomendacija turėtų aprėpti įvairias švietimo, mokymo ir mokymosi aplinkas, įskaitant formalųjį ir neformalųjį mokymąsi visą gyvenimą. Reikėtų siekti užtikrinti, kad gebėjimus visi suprastų vienodai, ir taip būtų galima paskatinti skirtingų mokymosi aplinkų sąsajas ir sąveikumą. Nustatoma geroji patirtis, kuria reikėtų vadovautis siekiant patenkinti švietimo specialistų, įskaitant bendrųjų dalykų ir profesijos mokytojus, mokytojų rengėjus, švietimo ir mokymo įstaigų vadovus, už kolegų mokymą atsakingus darbuotojus, tyrėjus ir universitetų dėstytojus, su jaunimu dirbančius asmenis ir suaugusiųjų švietimo specialistus, darbdavius ir darbo rinkos suinteresuotuosius subjektus, poreikius. Ši rekomendacija taip pat skirta institucijoms ir organizacijoms, įskaitant socialinius partnerius ir pilietinės visuomenės organizacijas, kurios orientuoja ir remia asmenis jiems ugdant gebėjimus visais gyvenimo etapais, pradedant vaikyste;
- (19) rekomendacijoje visapusiškai paisoma subsidiarumo ir proporcingumo principų,

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

Valstybės narės turėtų:

1. padėti užtikrinti teisę į kokybišką ir įtraukų švietimą, mokymą ir mokymąsi visą gyvenimą ir užtikrinti visiems galimybę įgyti bendruosius gebėjimus, visapusiškai

⁶⁹ Europos Komisija (2014). „Science education for responsible citizenship“, žr. 38-tą išnašą.

⁷⁰ 2017 m. gegužės 22 d. Tarybos išvados dėl darbo su jaunimu vaidmens padedant jaunuoliams ugdyti esminius gyvenimo įgūdžius, kurie palengvina jų sėkmingą perėjimą į suaugusiųjų gyvenimą, aktyvų pilietiškumą ir profesinį gyvenimą, <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9547-2017-INIT/lt/pdf>.

⁷¹ 2015 m. gegužės 27 d. Tarybos išvados dėl bendradarbiavimo vykdant įvairių sektorių politiką stiprinimo siekiant veiksmingai spręsti socialines ir ekonomines jaunimo problemas, [2015/C 172/03](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015C172(03)&from=LT).

⁷² 2015 m. gegužės 27 d. Tarybos išvados dėl ikimokyklinio ugdymo ir pradinio ugdymo vaidmens skatinant kūrybingumą, novatoriškumą ir skaitmeninę kompetenciją, [2015/C 172/05](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015C172(05)&from=LT).

⁷³ COM(2017) 248, žr. 20-tą išnašą.

⁷⁴ 2016 m. gruodžio 19 d. Tarybos rekomendacija dėl įgūdžių tobulinimo kryptių – naujų galimybių suaugusiesiems, [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016H1224\(01\)&from=LT](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016H1224(01)&from=LT).

⁷⁵ OL 2015/C 417/04, II priedas.

⁷⁶ COM(2017) 247, žr. 21-ą išnašą.

remiantis Priede pateiktu dokumentu „Bendrieji mokymosi visą gyvenimą gebėjimai. Europos orientacinė sistema“,

- 1.1. stiprinti visų žmonių bendrųjų gebėjimų ugdymą nuo pat vaikystės, įtraukiant šią nuostatą į nacionalines mokymosi visą gyvenimą strategijas;
- 1.2. remti nepalankioje padėtyje esančius arba specialiųjų poreikių turinčius jaunuolius ir suaugusiuosius, kad jie išnaudotų savo potencialą;
2. remti bendrųjų gebėjimų ugdymą daugiausia dėmesio skiriant siekiui:
 - 2.1. pakelti pagrindinių gebėjimų (raštingumo, mokėjimo skaičiuoti ir bazinių skaitmeninių gebėjimų) lygį kaip pagrindą toliau mokytis ir dalyvauti visuomenės gyvenime;
 - 2.2. skatinti gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos (STEM) gebėjimų ugdymą ir imtis priemonių siekiant motyvuoti jaunimą rinktis šios srities karjerą;
 - 2.3. geriau ugdyti skaitmeninius gebėjimus ir kelti jų lygį visais švietimo ir mokymo etapais visose gyventojų grupėse;
 - 2.4. puoselėti verslumo gebėjimus, kūrybiškumą ir iniciatyvumą, ypač jaunimo, be kita ko, teikiant daugiau galimybių pradinių ar vidurinių mokyklų moksleiviams dalyvauti bent viename verslumo patirties suteikiančiame projekte;
 - 2.5. kelti kalbinių gebėjimų lygį ir padėti besimokantiems asmenims išmokyti jų darbui ir gyvenimui svarbių kalbų;
3. padėti įgyti bendruosius gebėjimus pasitelkiant gerosios patirties pavyzdžius, taip prisidedant prie bendrųjų gebėjimų ugdymo, kaip numatyta Priede, visų pirma:
 - 3.1. propaguojant įvairius mokymosi metodus ir sąlygas, įskaitant adekvatų skaitmeninių technologijų naudojimą švietimo, mokymo ir mokymosi kontekste;
 - 3.2. padedant švietimo specialistams diegti į gebėjimus orientuotą mokymąsi visą gyvenimą švietimo, mokymo ir mokymosi kontekste;
 - 3.3. remiant ir toliau tobulinant bendrųjų gebėjimų vertinimą ir patvirtinimą;
 - 3.4. stiprinant švietimo, mokymo ir mokymosi sąsajas visais lygmenimis ir įvairiose srityse siekiant užtikrinti geresnį besimokančių asmenų gebėjimų ugdymo tęstinumą ir novatoriškų mokymosi metodų kūrimą;
 - 3.5. tobulinant priemones, išteklius ir gaires švietimo, mokymo, užimtumo ir mokymosi srityje siekiant padėti žmonėms valdyti mokymosi visą gyvenimą procesus;
4. integruoti JT darnaus vystymosi tikslus į švietimo, mokymo ir mokymosi sistemas;
5. pranešti apie patirtį ir pažangą ugdant bendruosius gebėjimus visuose švietimo ir mokymo sektoriuose, įskaitant neformalųjį mokymąsi;

PALANKIAI VERTINA TAI, KAD KOMISIJA:

6. remia rekomendacijos įgyvendinimą ir Europos orientacinės sistemos naudojimą sudarydama valstybėms narėms palankesnes sąlygas mokytis vienoms iš kitų ir kartu su valstybėmis narėmis rengdama etaloninę medžiagą ir priemones, kaip antai:
 - 6.1. konkrečių gebėjimų sistemas, kurios padėtų ugdyti ir vertinti tuos gebėjimus⁷⁷;

⁷⁷

Remiantis patirtimi ir ekspertinėmis žiniomis, sukauptomis kuriant Bendrą Europos kalbų mokėjimo orientacinę sistemą, Skaitmeninės kompetencijos sistemą ir Verslumo kompetencijos sistemą.

- 6.2. įrodymais grindžiamas gaires dėl naujų mokymosi formų ir rėmimo;
- 6.3. pagalbines priemones švietimo specialistams ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams, pavyzdžiui, atvirus masinio nuotolinio mokymo kursus (MOOC), įsivertinimo priemones⁷⁸, tinklus, įskaitant „eTwinning“, ir Europos suaugusiųjų mokymosi elektroninę platformą (EPALE);
- 6.4. bendrųjų gebėjimų vertinimo ir patvirtinimo metodus remiantis ankstesniu darbu pagal Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginę programą („ET2020“)⁷⁹;
7. remia iniciatyvas, kuriomis siekiama toliau plėtoti ir skatinti švietimą siekiant užtikrinti tvarų vystymąsi pagal ketvirtąją JT darnaus vystymosi tikslą dėl įtraukaus ir lygiateisiško kokybiško švietimo ir mokymosi visą gyvenimą galimybių visiems⁸⁰;
8. svarsto galimybę parengti į gebėjimus orientuoto švietimo, mokymo ir mokymosi užtikrinimo ir gebėjimų ugdymo Sąjungoje rezultatų suvestinę.

Ši rekomendacija pakeičia 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendaciją dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų.

Priimta Briuselyje

*Tarybos vardu
Pirmininkas*

⁷⁸ Skaitmeninės kompetencijos sistema, žr. 30-tą išnašą.

⁷⁹ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Assessment of Key Competences in initial education and training: Policy Guidance“, SWD (2012) 371.

⁸⁰ Ketvirtasis JT darnaus vystymosi tikslas, žr. 44-ą išnašą.